

Wyrok z dnia 1 września 2010 r.

III SK 13/10

Przepis art. 9a ust. 8e ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.) ogranicza zakres zastosowania art. 9a ust. 8d tej ustawy w ten sposób, że tego przepisu nie stosuje się do przedsiębiorstw energetycznych, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz.U. Nr 130, poz. 905 ze zm.), co oznacza, że przedsiębiorstwa te mogą zaliczyć świadectwa pochodzenia energii z kogeneracji uzyskane dla energii wytworzonej w jednostkach kogeneracji objętych umowami długoterminowymi na poczet wykonania przez siebie obowiązku z art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego.

Przewodniczący SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Zbigniew Hajn, Halina Kiryło.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 1 września 2010 r. sprawy z powództwa PGE Zespołu Elektrowni D.O. SA w N.C. przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki o wydanie świadectw pochodzenia, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 października 2009 r. [...]

1. o d d a l i ł skargę kasacyjną,
2. zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes Urzędu) decyzją z dnia 15 lutego 2008 r. umorzył PGE Zespołowi Elektrowni D.O. SA w N.C. (powód) świadectwo pochodzenia z kogeneracji o numerze [...], opiewające na ilość energii elektrycznej

wynoszącą 27241,887 MWh. W uzasadnieniu decyzji Prezes Urzędu wyjaśnił, że zgodnie z art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego do wypełnienia obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego, nie zalicza się umorzonych świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 Prawa energetycznego wydanych dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostce kogeneracji w okresie, w którym koszty wytworzenia tej energii wynikające z nakładów, o których mowa w art. 45 ust. 1a Prawa energetycznego, są uwzględniane w kosztach działalności przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej. Na tej podstawie Prezes Urzędu umorzył, zgodnie z art. 9e ust. 14 Prawa energetycznego, powodowi świadectwo pochodzenia wydane dla energii, o której mowa w art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego. Prezes Urzędu przyjął, że umorzenie tego świadectwa nie daje uprawnienia do wypełnienia obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 Prawa energetycznego.

Powód wniósł odwołanie od powyższej decyzji Prezesa Urzędu, zarzucając naruszenie: 1) art. 9e ust. 14 w związku z art. 9a ust. 8d oraz art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego i art. 2 pkt 7 ustawy z 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii (Dz.U. Nr 130, poz. 905, dalej jako ustawa z 29 czerwca 2007 r.); 2) art. 9a ust. 8d w związku z art. 45 ust. 1a Prawa energetycznego.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z 27 listopada 2008 r. [...] uchylił decyzję Prezesa Urzędu. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że powód wystąpił do Prezesa Urzędu z wnioskiem o wydanie świadectw pochodzenia z kogeneracji, w którym oświadczył, że koszty wytworzenia energii elektrycznej wynikające z nakładów, o których mowa w art. 45 ust. 1a Prawa energetycznego, nie są uwzględniane w kosztach działalności przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej w zakresie obejmującym wytwarzanie energii elektrycznej przez bloki nr 3, 4, 5 i 6 Elektrowni D.O. Koszty te są natomiast uwzględniane w zakresie energii elektrycznej wytwarzanej przez bloki nr 1, 2, 7 i 8 wspomnianej elektrowni. Zdaniem Sądu Okręgowego Prezes Urzędu zastosował art. 45 ust. 1a Prawa energetycznego do energii nieobjętej kontraktami długoterminowymi, nie przedstawiając w decyzji powodów, dla których przyjął, iż w kosztach tej energii uwzględniono koszty wynikające z nakładów, o których mowa w art. 45 ust. 1a Prawa energetycznego. W takich okolicznościach

Prezes Urzędu nie miał podstaw do umorzenia świadectwa na podstawie art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego.

Prezes Urzędu zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego apelacją, zarzucając naruszenie art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego, poprzez jego niezastosowanie do stanu faktycznego ustalonego w sprawie oraz art. 45 ust. 1a Prawa energetycznego, poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie polegające na niezastosowaniu przepisu do energii elektrycznej wyprodukowanej w jednostce kogeneracyjnej powoda w blokach 3, 4, 5 i 6.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 27 października 2009 r. [...] oddalił apelację Prezesa Urzędu, uznając, że spór dotyczy interpretacji art. 9a ust. 8d oraz art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego. Sąd Apelacyjny przyjął, że w stanie faktycznym sprawy do powódki powinien znaleźć zastosowanie przepis art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego, który jako *lex specialis* wyłączał zastosowanie art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego. Tym samym nie podzielił poglądu Prezesa Urzędu, że przepis art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego znajduje zastosowanie dopiero od chwili rozwiązania umów długoterminowych, to jest od dnia 1 kwietnia 2008 r., ponieważ przepis ten wszedł w życie z dniem 4 sierpnia 2007 r.

Prezes Urzędu zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną i wniósł o jego uchylenie w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. Zaskarżonemu wyrokowi Prezes Urzędu zarzucił naruszenie art. 9a ust. 8e w związku z art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego oraz art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, a także art. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym i art. 193 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna Prezesa Urzędu nie ma uzasadnionych podstaw. Sąd Najwyższy jest związany przepisami powołanymi w podstawach skargi kasacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 23 kwietnia 2009 r., IV CSK 521/08; z dnia 27 stycznia 2004 r., II CK 382/02; z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1300/00), zaś powołane przez Prezesa Urzędu przepisy nie odnoszą się do istoty sporu w niniejszej sprawie, jaką jest - jak stwierdził Sąd Okręgowy - kwestia wydania świadectw pochodzenia

energii z kogeneracji dla energii wytworzonej należącej do powoda jednostki w blokach energetycznych nieobjętych umowami długoterminowymi.

W zakresie objętym podstawami skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni podziela zapatrywania prawne wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2010 r., III SK 6/10 (niepublikowany). Zgodnie z art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego, przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym oraz przedsiębiorstwa zajmujące się obrotem energią elektryczną i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym, zobowiązane są uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi Urzędu świadectwa pochodzenia z kogeneracji. Świadectwa takie uzyskuje pierwotnie wytwórca energii z kogeneracji. Otrzymane świadectwo może przedstawić Prezesowi Urzędu do umorzenia celem zaliczenia na poczet wykonania przez niego obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego albo sprzedać na odpowiednim rynku giełdowym. Wówczas świadectwo może zostać przedstawione Prezesowi Urzędu do umorzenia celem zaliczenia na poczet wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego przez inne przedsiębiorstwo energetyczne niż to, które wytworzyło faktycznie daną ilość energii w kogeneracji. Natomiast stosownie do art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego, na poczet wypełnienia powyższego obowiązku nie zalicza się świadectw pochodzenia z kogeneracji, które zostały uzyskane dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostce kogeneracji w okresie, gdy wyższy koszt wytworzenia takiej energii był uwzględniony w taryfach przedsiębiorstw zajmujących się przesyłem energii lub jej dystrybucją. Z kolei dodany na mocy ustawy z 29 czerwca 2007 r. przepis art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego wyłącza zastosowanie przepisu art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego do świadectw pochodzenia z kogeneracji uzyskanych przez wytwórców, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z 29 czerwca 2007 r.

Obowiązek, o którym mowa w art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego spoczywa na dwóch kategoriach przedsiębiorstw energetycznych: wytwórcach oraz przedsiębiorstwach obrotu. W myśl art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego z obowiązku tego zarówno wytwórcy, jak i przedsiębiorstwa obrotu nie mogą zwolnić się przedstawiając do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji uzyskane dla energii objętej umowami długoterminowymi. Natomiast przepis art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego modyfikuje zakres zastosowania art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego w ten sposób, że przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii

elektrycznej może zwolnić się z obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego, przedstawiając do umorzenia świadectwo pochodzenia z kogeneracji uzyskane dla energii objętej umowami długoterminowymi. Przepis art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego należy zatem rozumieć w ten sposób, że ogranicza on zakres zastosowania art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego w ten sposób, że ten ostatni przepis nie dotyczy wytwórcy energii w kogeneracji, który uzyskał świadectwo pochodzenia energii z kogeneracji dla wytworzonej przez siebie energii i przedstawia je Prezesowi Urzędu do umorzenia, celem wykonania obowiązku ciążącego na nim na podstawie art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego. Skoro przepisu art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego nie stosuje się do przedsiębiorstw, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z 29 czerwca 2007 r., to oznacza to, że wytwórcy w rozumieniu tego przepisu mogą zaliczyć świadectwa pochodzenia na poczet wykonania przez siebie obowiązku z art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego.

Taka wykładnia art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego nie powoduje żadnego uprzywilejowania przedsiębiorstw energetycznych, do których przepis ten jest adresowany, kosztem innych wytwórców energii. Uprzywilejowanie wytwórców energii z kogeneracji objętych umowami długoterminowymi występuje jedynie wówczas, gdy wytwórcy ci uzyskują przychód ze sprzedaży świadectw pochodzenia energii z kogeneracji. Brak takiego uprzywilejowania w sytuacji, gdy świadectwo uzyskane dla określonej ilości energii, umarzone jest przez wytwórcę tej energii w celu wykonania ciążącego na nim obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego. Gdy przedsiębiorstwo energetyczne, do którego adresowany jest art. 9a ust. 8e Prawa energetycznego przedstawia do umorzenia świadectwo pochodzenia energii z kogeneracji na poczet wykonania obowiązku z art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego, zachowanie to potwierdza jedynie, że dany wytwórca w zakresie wynikającym z treści świadectwa, wywiązał się z obowiązku, o którym mowa w tym przepisie. Umorzenie świadectwa pochodzenia takiej energii, z zaliczeniem jego wykonania na rzecz przedstawiającego takie świadectwo wytwórcy, jest neutralne z punktu widzenia funkcjonowania rynku i nie prowadzi to do uprzywilejowania wytwórcy objętego umowami długoterminowymi, kosztem wytwórców nieobjętych takimi umowami.

Przyjęta powyżej interpretacja art. 9a ust. 8e w związku z art. 9a ust. 8d Prawa energetycznego znajduje dodatkowe uzasadnienie w wykładni celowościowej. Przepis art. 9a ust. 8d został dodany do art. 9a ust. 8 Prawa energetycznego na mocy

ustawy z 12 stycznia 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o systemie oceny zgodności (Dz.U. Nr 21, poz. 124, dalej jako ustawa z 12 stycznia 2007 r.). Zastąpiła ona obowiązek zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła obowiązkiem uzyskania i umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy z 12 stycznia 2007 r., pozbawienie wytwórców i dystrybutorów energii możliwości rozliczenia wykonania obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji podyktowane było tym, że świadectwa te są nośnikami praw majątkowych i mogą być przedmiotem obrotu. Stąd też możliwość uzyskania świadectwa pochodzenia z kogeneracji, które następnie byłoby odsprzedane przez wytwórcę energii na rynku, prowadziłaby do nieuzasadnionego uprzywilejowania takiego wytwórcy, ponieważ podmiot ten uzyskał już „rekompensatę” z tytułu wyższych kosztów wytworzenia energii w jednostce kogeneracji w postaci wyższej ceny energii w ramach umowy długoterminowej. W braku tego przepisu wytwórca energii uzyskałby więc podwójną korzyść w postaci wyższej ceny energii oraz dodatkowego przychodu ze sprzedaży świadectwa. Nie ulega zatem wątpliwości, że intencją ustawodawcy było pozbawienie tych przedsiębiorstw energetycznych, które wytwarzają energię elektryczną w jednostkach kogeneracji sprzedawaną w ramach umów długoterminowych możliwości uzyskiwania dodatkowych, nieuzasadnionych wpływów z tytułu wprowadzania do obrotu świadectw pochodzenia energii z kogeneracji, w sytuacji gdy odpowiednią rekompensatę za podjęte ryzyko inwestycyjne i realizację polityki ochrony środowiska i polityki energetycznej państwa stanowiła wyższa cena energii, zapewniona na podstawie postanowień umów długoterminowych. Jednakże przepis art. 9a ust. 8d ustawy, w brzmieniu nadanym mu przez ustawę z 12 stycznia 2007 r., nie tylko pozbawił wytwórców energii w kogeneracji związanych umowami długoterminowymi możliwości wprowadzania do obrotu świadectw pochodzenia energii z kogeneracji, ale także uniemożliwił im wykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego poprzez przedstawienie do umorzenia świadectw pochodzenia energii z kogeneracji wytworzonej przez takie przedsiębiorstwa energetyczne w należących do nich jednostkach kogeneracji. Mogło to powodować, że wytwórca energii w kogeneracji byłby zobowiązany do zakupu świadectw pochodzenia energii z kogeneracji, mimo iż w kontrolowanych przez niego jednostkach kogeneracji wytworzył ilość energii adekwatną do uczynie-

nia zadość obowiązkowi z art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego. Jak wynika to jednoznacznie z przytoczonego powyżej fragmentu uzasadnienia projektu ustawy, skutek taki nie był zamierzony przez ustawodawcę, co ostatecznie znalazło potwierdzenie w nowelizacji ustawy Prawo energetyczne dokonanej na podstawie przepisów ustawy z 29 czerwca 2007 r. Dodany do art. 9a Prawa energetycznego ustęp 8e przywrócił wytwórcom energii w jednostkach kogeneracji objętych umowami długoterminowymi, możliwość wykonania obowiązku z art. 9a ust. 8 pkt 1 Prawa energetycznego poprzez przedstawienie świadectw pochodzenia energii z kogeneracji uzyskanych dla wytworzonej przez tych wytwórców energii.

Z powyższego wynika, że wyrok Sądu Apelacyjnego nie narusza art. 9a ust. 8e w związku z ust. 8d Prawa energetycznego ani nie prowadzi do uprzywilejowania niektórych wytwórców energii w sposób sprzeczny z art. 32 Konstytucji RP. Tym samym Sąd Apelacyjny nie mógł naruszyć art. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym i art. 193 Konstytucji RP nie kierując pytania o zgodność przepisów Prawa energetycznego z Konstytucją.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 w związku z art. 108 § 1 oraz art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

=====